

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 38.

Lýsingaprisur fyri peltireglu: 30 oytr. á forsiðuni, 20 oytr. á 2. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prisinum.

Tírsdag hin 22. septembir 1931.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á posthúsinum, brevsvanarstöðum og skrivstovum. Telf. 113.

5. árg.

Kreppingin.

**Vánaligur fiskamarknaður
og
ringt útlit, uttan so hitt
almenna leggur uppi.**

Skipini hava nú komið heim so javnan undan Íslandi og Grønlandi — tó eru ikki enn øll komin — við yvirhøvur »gyltari veiðu».

Nú kann tað ætlast, at tað er rætt at nýta orðið »gylta veiðu», tá ið peika verður á veiðumongdina, men tá ið nomið verður við tað gullvirði, ið veiðurnar um hesa tíð eru í, so talar øv nógvi fyrri, at við gullvirðinum er í hesum bili meira at kalla so sum so.

Tí meðan skipini hava veitt væl, og sjálvandi fiskimenn eisini hava nógvi á snori, og tað skuldi kunna givið væl av peningi bæði til teir við vaðbeinið og teir heima, ið annaðhvort eiga skip ella gera tey út, so er útlitið ikki bert vánaligt, men heilt ringt, tá ið talan er um at vinna tað gull fyrri fongin, sum allir partar hava sett sitt áráði til. So stalt má tað sigast, at sjálvt um veiðir hava verið gyltar, so verður fongurin, tá ið avreitt verður í ár, ikki gyltur — tíverri.

Nú, lagnan finnur síni, bæði á sjógv og landi, og hon er ikki altíð øllum líka blágv, og á hesum sinni má tað sigast, at hon ikki hevur verið teimum blágv, ið gjordi skipini út, fóru út á høvini við teimum at veiða tað gullvirði, ið land okkara særliga hevur livað av og enn livur av.

Tað er hugstoytt at hava drigið inn um heystið og vita sær farið fullt — og lítið fáa fyrri strevið og slitið. Tað er hugstoytt at hava gjørt skip út um várið, kanska og helst við læntum peningi, síggja skipini koma sokklaðin heim — og ikki vita sær at fáa selt veiðuna til toluliga rimiligrs prís, ja kanska theilatikið ikki vita sær at sleppa frá veiðuni.

Tað hevur ofta verið framhildið, at fiskimenn nógvi óvseint fáa sína avrokning, og sum út sær beint nú, so eru soluviðurskiftini í ár ikki skikkaði til at framskunda avrokningarnar, so mikið kann longu sigast við vissu. Og tað vil ikki undra mangan, um tað í ár dregur leingi út. Hetta er sjálvandi ringt fyrri báðar partar, bæði reiðara og fiskimann, at viðurskiftini eru so stóð nú, um tað mest sviður til hin seinast

Tvær myndir

av teim kendu donsku kvikmyndaleikarunum „Fy og Bi“, ella „litli og stóri“, sum teir eisini verða nevndir. Ter eru her avmyndaðir í tveimum kvikmyndum.

nevnda, hin ið má standa við vaðbeinið.

Tað er illt at vita sær at hava gjørt skip út um várið og ongan vinning hava av tí, og tað er illt, tað er sárt at vita sær at hava tuskast frá várið til heyst og bæði lítið og seint síggja nakað fyrri. Her eru allir á einum máli, bæði teir ið beinleiðis av vara og aðrir.

So vont tað er at koma heim og vita, at so stalt er við ágóðanum fyrri starvið, at fiskurin er fallin langt í virði, og tað ikki verður at ganga av tí besta við avrokningum, so er tað kanska fullt so ringt einkið at hava at koma til — einki fyrri hendurnar.

Hetta seinra er óivað líka hugstoytt sum tað fyrra.

Tað hevur mangan verið framhildið, at tað gongur ein mongd av arbeidsmegi til spillis av tí, at nógvi av teim, sum vanir eru at vera burtur um summarið — navnliga tá ið ikki gott sjóveður er — einki hevur at takast við. Og tað er tó nógvi,

ið talar fyrri, at hitt almenna her leggur uppi, bæði við eystadningi til vegabygging og jarðadyrkan. Og tað vil til allar tíðir lona seg fyrri landið, at gjørt verður nakað í hesa leið, og tá er tað nógvi vert, at tað er gjørt, tá ið ringast visti við.

M. S. Viðstein.

Har privatkapitalurin ræður.

**Er útlitið ringt, er arbeids-
hátturin einki mætari.**

Tað eru ikki nakrar serliga ljósar myndir, ið tekna seg fyrri eygunum á tí heimkomna fiskimanni. Hvar enn eyga lítur kring um staðin merkist ein — enn áðurkend ringari — tíð, verið seg herheima hjá okkum ella í útheiminum. Tann eini fiskimarknaðurin fyrri og annar eftir ramlar ella liggur yvirfyltur av júst tí voru, vil skulu fara út av landinum. Fiskapris-

irnir falla sjálvandi niður, hvarvið keypuevnini vera so út av lagið ring, at alt hottar við at falla saman. Oyggjana mælastu menn leggja hovar í blot fyrri at finna aðrar gøtur at ganga eftir enn tær, ið higartil hava verið traðkaðar, men alt til lítlan ella ongan bata, so úrslitið er, sum maðurin segði um tingsetuna: tá hon var at enda, var alt við tað gamla.

Tað fyrsta, ið spurt verður um, er ofta tann vælkendi spurningurin um, hvat ið Løgtingið ger. Løgtingsins viðtøk og ávistu leiðir kunnu verða góðar, um tær miða móti einum rottum endamáli, men betur enn ein illa nokk eina botandi hond, verða tær ikki undir núverandi samfundsskili at pjossa og bota um tann núverandi stýriháttin, og samfælagsins grundir hava lítlan ella ongan dagnað við sær; tað, ið vit treingja til í dag, nær sagt yvirhøvur, er eitt av nýggjum endurreist samfelag eftir áskoðan javnaðarmanna,

Tandlæge BREND
traffes 11-5. Telf. 114.

ein leið, ið tykist og er ógvuliga torfor at ganga ígjøgnum, men sum til sjeypda og síðst verður vegurin, ið gingin verður.

Eingin fiskimaður má vera av tí áskoðan, at vil einaferð fáa betur tíðir, um tann privatkapitalistiski andin verður sitandi í háseti, tíðin og segan prógva, at ringar og betri tíðir skiftast; menn siga eisini frá, at áratálið millum ringar og góðar tíðir faðkast, eftir ein stóðugt niður-eftir glóðandi »skala», so vit at endanum koma til tær tíðir, tá alt er vónloysi ella anarki (uttan harradomi).

Og tað gamla gongur til grundar við brak og mikið buldur — veroldin sum hon er húsaangí, og tað socialistiska samfelagið verður reist, um tað ikki hevur fingið loyvi til at koma fram so eftirhondini. Men hagar til er langt, óvleingi at bíða í tolni. Seigar eru gamlar sínar, og tað privatkapitalistiska heilavirki týnist ikki so lættliga. Tíðarhjólið má fáast til at rulla skjótari og skjótari við at fremja útviklingina dag frá degi, ella siga vit afturum og lata húsa-gangin ráða, hvat ið vísur seg at fara at vera úrslitið eftir skjótt hundrad ára gamlan fri-handil.

I Føroyum er illa stalt, so at nær um hvør handil er í húsa-gangi, og mangur freistast, av teim ikki alt av ljósu útlitum, til at taka undir við skaldinum:

»Lad falde, hvad ikke kan staa». Tó væl so lætt er tað ikki, sum fyrr er sagt: Føroyar kunnu ikki bjargast, soleiðis sum samfundsskipanin er uppbygd, bert við eini botandi hond; men heldur ikki meirafjoldin er og verður armóðsins trælir.

Tað er ikki so heilt ringt at fata, at tað er veraldarproduktiónin, ið er komin í baklås, stongt seg sjálvan inni. At organisera alla produktión soleiðis, at hon ikki producerar seg sjálvan í hel, er tí eitt av høvuds-endamálum heimsins arbeiðarafjoldum, og má vera tað eisini her heima í Føroyum — hjá Føroya fiskimanni. Støða hans til framleiðsluna er eins tann sama og kolmunararbeiðans. Føroyingar liva ikki longur á gamlan hátt av veiðu, soleiðis sum hann gekk fyrri seg hjá einum landsins íbúgvum í gráum öldum. Tann modernaða tekniska útviklingin hevur nomið við okkara oyggjar, og mega vit broyta okkara hugan hareftir,